

Innspill til revidert nasjonalbudsjett 2020

Når hovedtallene for norsk økonomi nå legges frem og regjeringen gjennomgår oppdaterte resultater av den økonomiske politikken i et revidert statsbudsjett, ser Norske Billedkunstnere (NBK) behov for både ekstrabevilgninger og omprioriteringer som følge av koronakrisen.

En undersøkelse av økonomiske konsekvenser for NBKs medlemmer, som følge av myndighetenes smittevernstiltak, viser et estimert direkte tap på kr 42 millioner for perioden 1. mars–1. mai 2020. Beløpet er basert på tapte utstillingsinntekter, utstillingsvederlag og honorar, og annen kunstnerisk aktivitet.

På årsbasis vil dette kunne beløpe seg til totalt estimert tap relatert til kunstnerisk aktivitet omlag 250 millioner kroner for hele året. Dette vil ramme en yrkesgruppe med en dokumentert negativ lønnsvekst. De langsiktige konsekvensene er betydelige, men krisen har allerede manifestert seg, og fremstår akutt for mange.

Det er sannsynlig at det vil komme et betydelig fall i omsetningen på et sammenlignbart nivå som etter finanskrisen. Det er rimelig å forvente en prosentvis nedgang i kunstkjøp på 30–35%, basert på erfaringer fra 2008. Først i 2015 var den samlede omsetningen tilbake på et tilsvarende nivå som før finanskrisen. Bildende Kunstneres Hjelpesfond som krever inn kunstavgiften i Norge, har blant annet besluttet å kutte sine kostnader med en tredjedel som følge av forventet reduksjon i kunstmsetning.

Det visuelle kunstfeltet risikerer nå å miste 160 millioner i inntekter – kun fra salg i førstehåndsmarkedet – det kommende året. Perioden med betydelig lavere omsetning vil også kunne komme til å vare i flere år fremover. Nedgangen rammer hele kunstfeltet, men det rammer kunstnere på individnivå hardest.

For å bøte noe på dette ber vi om følgende tre tiltak i revidert nasjonalbudsjett:

1. Innkjøpsfond

NBK ber om at det etableres et offentlig innkjøpsfond på 160 millioner i året for å avhjelpe omsetnings- og inntektssvikt for billedkunstnere og det visuelle kunstfeltet.

Etablering av et innkjøpsfond vil være et tiltak som både sikrer omsetning og inntekter for hele kunstfeltet i en vanskelig periode, og samtidig sikre at det offentlige får tilgang på det store mangfoldet av kvalitetskunst som skapes av kunstnere i hele Norge.

Det vil være et tiltak som både gir til fellesskapet og publikum, og som bidrar til at kunstfeltet kommer igjennom tiden vi har foran oss minst mulig skadelidende.

Vi ønsker å gå i dialog med departementet om hvordan fondet kan innrettes og for å utarbeide detaljer om hvordan det skal implementeres.

Foreløpige vurderinger fra NBK tilsier at fondets formål skal være å samle og bevare en bred og mangfoldig samling som representerer dagens kunstneriske uttrykk og praksiser fra hele Norge. Innkjøp skal foretas av en profesjonell innkjøpskomite med kunstner-representasjon. Det skal kun foretas innkjøp av nålevende kunstnere. Videre så skal fondet fokusere på innkjøp av kunstnere som bor og virker i Norge, eller som er norske statsborgere.

2. Kunst i offentlige rom

For Billedkunstnere er offentlige utsmykkingsoppdrag en viktig inntektskilde. Økt tilfang av offentlige oppdrag vil delvis kunne kompensere for forventet bortfall av inntekter førstehåndssalg i det åpne markedet.

KORO har i innspill til KUD (30.3.) foreslått en økning i ordningene LES (Kunstordningen for leiebygg og eldre statsbygg) og LOK (Lokalsamfunnsforeningen) Dette er tiltak som kan iverksettes umiddelbart og kan føre positiv effekt for billedkunstnerne nå. Dette kan kunne kompensere for bortfall av andre oppdrag

Offentlig utsmykning i stor skala som sentralt motkonjunktur-virkemiddel bør innføres snarlig i forbindelse med koronakrisen. Dette kan eksempelvis modelleres etter det store offentlige utsmykningsprogrammet som ble igangsatt under depresjonen i USA under Roosevelts *New Deal*. Programmet *Public Works of Arts Project* (PWAP) sysselsatte tusenvis av kunstnere med over 15 000 verk i offentlige bygg, med en prislapp av det som i dag tilsvarer 261 millioner kroner. En lignende ordning, der man også inkluderer alle offentlige industri- og infrastrukturinvesteringer, vil gi en mengde nye offentlige utsmykninger til publikum, muligheter for store arbeider til offentligheten laget av et mangfold av kunstnere, et kunsthistorisk momentum og ikke minst gi inntekter til kunstnere, assistenter, leverandører etc.

Det bør settes av 100 millioner til tiltaket omgående, og for alle fremtidige offentlige industri- og infrastrukturinvesteringer må en prosentandel av investeringene øremerkes kunst.

3. Flere arbeidsstipender

For å innhente etterslep fra perioden lønnsreformen til statens kunstnerstipend ble prioritert, stilte NBK krav om 100 stipend hjemler til fordeling på samtlige kunstnergrupper i 2020. Søknader fra billedkunstnere utgjør mellom 35-40% av den samlede søkermassen. For budsjettåret 2020 ble 32 nye arbeidsstipend og 5 tiårige arbeidsstipend ble innvilget – hvorav **ingen** av kvotene tilfalt billedkunstnere. Skjevfordelingen av hjemler skjedde til tross for at billedkunstnere som kunstnergruppe har en dokumentert *negativ* lønnsvekst, og den laveste inntekten av samtlige kunstnergrupper. (Ref. hørings svar anbefalt kvotefordeling sendt fra NBK til KUD 31.1.2020)

Kun 10,1 prosent av kunstnere som søkte statens kunstnerstipend for 2019 fikk tilslag på søknaden. Til sammenlikning er tildelingsprosenten 39 prosent for søkerne til Kulturfondet. Statens kunstnerstipend har den desidert laveste tildelingsprosenten, og det er behov for at tildelingsprosenten økes kraftig, da kunstnerstipend er det mest effektive og treffsikre tiltaket som bidrar til et bredt og solid mangfold av kunst.

Billedkunstnernes økonomiske situasjon var – som forklart i en rekke tidligere innspill – prekær allerede før koronakrisen.

Videre har Bildende Kunstneres Hjelpfond besluttet å gjennomføre ekstraordinære tiltak som følge av en forventet dramatisk nedgang i kunstomsetning grunnet koronasituasjonen, blant annet har fondet kuttet syv treårige stipender å 235 000 per år, 14 ettårige stipender med samme utbetaling og ni ettårige stipender for seniorkunstnere pålydende 125 000 kroner. Totalt er kuttet i stipendtildelinger på ni millioner kroner. For en kunstnergruppe som forholder seg til små marginer hva gjelder stipendtildelinger, er kuttet betydelig.

NBK ber om at det avsettes 20 millioner til fordeling i form av ettårige stipender for å motvirke den generelt den lave tildelingsprosenten av stipende og kuttene i stipender fra Bildende Kunstneres Hjelpfond.

Stipendene kan tildeles av stipendkomiteen for billedkunst basert på allerede innsendte søknader, og NBK har kapasitet og kompetanse til å administrere søknadsprosess og tildeling. Kostnadene til administrasjon vil være ca kr. 200.000 (1% av beløpet).

Vi ber om et møte for videre avklaring av de foreslåtte tiltakene.

Vennlig hilsen

Gyrid Garshol (sign.)

Daglig leder/ Managing Director

Tlf. + 47 97171944

Norske Billedkunstnere / Association of Norwegian Visual Artists